

Oktober 2024

Terugblik educatieproject Mandl Boym

Het Hogeland College-Winsum, klas 1D

Joods erfgoed en burgerschapsonderwijs

Verslag Mandl Boym 2024

het verslag in woord en beeld

Commissaris van de Koning René Paas in gesprek met leerlingen over zelfstandige meningsvorming

Verslaggeving op locatie voor de HHC Middag Show (met zicht op de nog bladerloze N.A. de Vriesboom)

1878 - 2023

van de geboorte van Nardus de Vries tot het digitaal planten van de N.A. de Vries-Toekomstboom

MANDL BOYM 2023

Start: 15 maart

Afsluiting: 8 mei

...en zo wordt onze boom een toekomstboom

Op 15 maart gaan we de *N.A. de Vriesboom* 'digitaal planten' op de website van de Nationale Boomfeestdag. Dan kan HHC-Winsum laten zien wat leerlingen leren bij burgerschapsonderwijs. Zo mag je als burger een eigen mening hebben, maar je moet wel rekening houden met elkaar en ook goed naar elkaar leren luisteren. Dat kan je oefenen in een dialogisch klassengesprek. Zo leer je je eigen mening te vormen. Als onderwerp hebben we het over het Joodse erfgoed van Winsum. Om dit beter te begrijpen, gaan we onderzoeken wat het is om Joods te zijn in ons land.

HHC Middag Show, the making-of

HHC Middag Show, the making-of

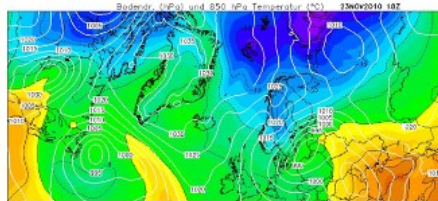

25 november 2010 en het voorjaar daarna

IJzige noordoostenwind en sneeuw

Een lagedrukgebied vormde zich boven het Middellandse Zeegebied en zorgde voor een in kracht toenemende noordoostelijke wind. In eerste instantie kon de echte kou ons nog niet bereiken, maar er vielen al wel enkele winterse buien. Tijdens de nachtelijke uren leverde dat enkele graden vorst en verspreid al een laagje sneeuw op, maar dat smolt overdag snel weer weg. Vanaf 26 november kreeg Koning Winter serieus grip op ons land.

[klik hier](#)

Onze N.A. de Vriesboom

...is een zogenaamde 'Prunus Yedoensis' en onze Nationale Boomfeestdag heet in Israel 'Toe Bisjvat'. Dat is een feest voor het ontwaken van de natuur. Vroeger had de bloeitijd van de amandel daar ook een zakelijk tintje. Vanaf dat moment werden de vruchten meegeteld voor het offer aan de tempel. Dat is nu anders. Nu heeft Toe Bisjvat ook een milieubewuste dimensie.

Nieuwe aanplant naast de sjoel nov. 2010

- De restauratie van de synagoge vordert. Nu alleen de binnenkant nog.
- De leerlingen hebben hun scheppen bij zich. Ze gaan de 'N.A. de Vriesboom' planten.
  - Lucht bij de wortels en de aarde goed aanstampen. Iedereen z'n laarzen aan?
- Eindelijk iets warmes. Soufganiot (Joodse oliebolletjes) volgens het recept van Reiny Vogel.
- De volgende ochtend is Koning Winter aan zet en staat de amandelboom in de sneeuw, net als in het verhaal over de wonderboom in boek van rabbijn Awraham Soetendorp.

de vorm van de chanoekia kandelaar en de menorah herinnert aan de amandelboom in volle bloei

Tikoen

Tikoen Olam betekent 'herstel van de wereld' en heeft te maken met de manier waarop de wereld is ingericht en met de manier waarop mensen met elkaar samenleven. In het Jodendom is het een persoonlijke opdracht om daar op je eigen manier aan bij te dragen; bijdragen aan een betere wereld. In Winsum wilde stichting 'Een Joodse Erfenis' dat doen door het vooroorlogse Joodse verleden in onze regio weer zichtbaar te maken, de oude synagoge te 'herstellen' en het verhaal door te vertellen aan de jeugd, de volwassenen van de toekomst. In 2010 maakten we een groot project voor het onderwijs en noemden dat 'Tikoen'. Er deden tien basisscholen aan mee. We lieten ook een theatervoorstelling maken over twee Joodse jongens, 'Issy en Sophius'. Die voorstelling wordt nog elk jaar gespeeld.

Bladeren voor de wonderboom maart 2010

- De wonderboom in de tuin naast de voormalige synagoge is nog kaal.
- Leerlingen uit de 5° en 6° klas van de basisschool hangen de eerste bladeren op.
- Bijna vol. Dan gaan we luisteren naar het verhaal over 'De Wonderboom' uit het boek 'De adem van kinderen', geschreven door rabbijn Awraham Soetendorp.
- De voorstelling *Issy en Sophius* is gemaakt voor de klassen 7 en 8 en voor het VO.

afbeelding

Beno's Stad, 4 maart 2010

Nardus de Vries

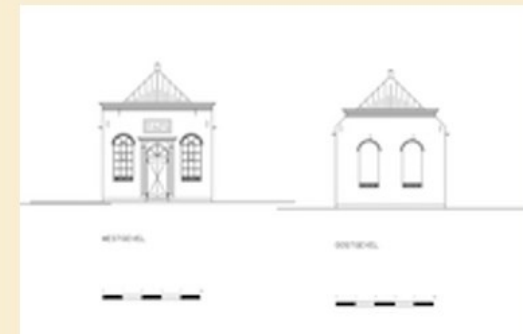
De kleine Nathan Albert de Vries groeit op in het huis aan de Hoofdstraat-W 40 in Winsum, waar ook zijn oma Reintje en zijn oom Nathan wonen. Dat geeft verwarring, vandaar de roepnaam 'Nardus'. Eigenlijk is dat de naam van een plant die al in de oudheid voorkomt. Het betreft een heerlijk ruikende grassoort die zelfs al in de heilige teksten van het Jodendom wordt genoemd. Zoals in het Hooglied, 'the Song of Songs', of in het Hebreeuws: 'Sjir ha-Sjirim'. Later wordt Nardus bekend als SDAP-politicus in Groningen.

'Nardus stricta' of borstelgras

Nathan Albert de Vries
roepnaam: Nardus
1878 -1924

Een nieuwe synagoge aan de Schoolstraat, 1879
Nardus viert als 13-jarige zijn bar mitswa in Winsum, 1891
Nardus en **Agnes de Vries-Bruins** trouwen in Groningen, 1906
Nardus bestudeert de drooglegging in Amerika, 1923

HET S.S. „ROTTERDAM“ VERLAAT DE HAVEN VAN NEWYORK.

[Download hier het volledige verhaal](#)